

Monitoring finansowania kampanii wyborczej kandydatów na burmistrza Łomianek

1. Wstęp

Projekt monitoringu finansowania samorządowej kampanii wyborczej miał na celu poddanie społecznej kontroli źródeł finansowania oraz sposobu wydatkowania środków przez komitety wyborcze wystawiające kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w wyborach samorządowych w 2006 r. W ramach projektu prowadzona była:

- obserwacja źródeł pochodzenia środków przeznaczanych na kampanię wyborczą kandydatów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast
- obserwacja wykorzystywania środków publicznych na cel kampanii
- analiza darowizn oraz wydatków na kampanię medialną, materiały propagandowe i festyny wyborcze
- analiza sprawozdań finansowych komitetów wyborczych

Koło Naukowe Studentów Socjologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego jest jedną z kilkudziesięciu niezależnych organizacji, która wzięła udział w projekcie monitoringu finansowania kampanii samorządowej. Intensyfikacja działań Koła Naukowego, w których bezpośrednio brało udział ok. 25 osób, miała miejsce w okresie między 2 października a 26 listopada na terenie gminy Łomianki.

Podobnie jak w innych miastach, w których przeprowadzany był monitoring, tak i w Łomiankach doszło do łamania przepisów ordynacji wyborczej. W lutym 2007 r. przedstawiono raport wstępny z działalności grupy monitorującej. Niniejszy raport końcowy powstał na podstawie analiz sprawozdań finansowych składanych na ręce komisarza wyborczego i zestawienia ich z obserwacjami z kampanii zawartymi w raporcie wstępnym.

W Łomiankach startowało łącznie 11 komitetów wyborczych, które zostały podjęte kontroli. Trzy z tych komitetów : KWW „Łomianki Razem”, KWW „Potrzeba Zmian” i KWW „Zgoda” wystawiały swoich kandydatów na burmistrza miasta i gminy Łomianki i to głównie na ich działalności skupiła się grupa monitorująca.

2. Zauważone nieprawidłowości

2.1 Przedwczesne rozpoczęcie kampanii wyborczej

- **Komitet „Łomianki Razem”** - były burmistrz Łucjan Sokołowski rozpoczął kampanię podczas uroczystości na cmentarzu w Kiełpinie dnia 17.09.2006r., a dokonał wymaganej rejestracji dopiero 19.09.2006r. Wygłosił wówczas przemówienie, które miało być związane z uroczystościami upamiętniającymi śmierć żołnierzy, a zostało po części poświęcone przebiegowi kampanii wyborczej kontrkandydata. Według naszej opinii, jest to wykorzystanie funkcji publicznej na potrzeby kampanii.
- **Komitet „Potrzeba Zmian”** - w majowym numerze miesięcznika „Nasze Łomianki” wyeksponował i promował nazwę komitetu „Potrzeba Zmian”

przed jego zarejestrowaniem. Podobnie było z wywiadem z Wiesławem Pszczołkowskim, który ukazał się m.in. na stronie internetowej lomianki.info w dniu 7 września 2006 r.

- **Komitet „Zgoda”** – przedwczesne rozpoczęcie kampanii w majowym i sierpniowym numerze Biuletynu Łomiankowskiego.

2.2 Wykorzystywanie środków publicznych oraz źródeł innych niż KW kandydata na potrzeby kampanii wyborczej

W naszej ocenie na imprezach organizowanych przez gminę lub komitet obywatelski nie powinni promować się kandydaci, gdyż są one finansowane z budżetu gminy. *Wyjątkiem jest udostępnienie przez gminę bezpłatnie (na tych samych zasadach) powierzchni dla wszystkich kandydatów.*

Uważamy też, że warunki umieszczania reklam wyborczych w gazecie wydawanej i finansowanej przez gminę, a więc ze środków publicznych, powinny być takie same dla wszystkich komitetów.

Zauważyliśmy następujące naruszenia ww. norm:

- KWW „Potrzeba Zmian” promował swojego kandydata na burmistrza podczas festynu rodzinnego „Dni Łomianek” dnia 16 września 2006 r. (fot. 1), w Naszym mniemaniu jest to element kampanii reklamowej.

Fot. 1 Prywatna agitacja kandydata na burmistrza Łomianek W. Pszczołkowskiego podczas festynu rodzinnego w Łomiankach w dniu 16 września 2006 r.

- Ponadto komitet „Potrzeba Zmian” tak jak przypuszczaliśmy, nie przedstawił faktury ze spotkania z działaczem PO Bronisławem Komorowskim, na które służyło celom kampanii wyborczej komitetu.
- Warto w tym momencie dodać, że kandydaci na burmistrza W.Pszczółkowski i K.Waśniewski kandydowali także na radnego powiatu z listy innego KW. Mamy poważne przesłanki by sądzić, że nastąpiło prowadzenie kampanii na rzecz swojej osoby w ramach dwóch budżetów oraz dwóch Komitetów Wyborczych.

- Preferencyjne warunki reklamy w „GŁ” dla Komitetu „Łomianki Razem”. W podobnej cenie za moduł (kolorowy) reklamę Komitetu „Łomianki Razem” umieszczono w miejscu o wiele bardziej atrakcyjnym, niż reklamę Komitetu „Potrzeba Zmian”.

Fot. 2 Porównanie umieszczenia reklam: w przypadku komitetu Łomianki Razem na początku ogłoszeń str.16, a w przypadku Potrzeby Zmian na końcu str.21 wśród innych ogłoszeniach typu usługi.

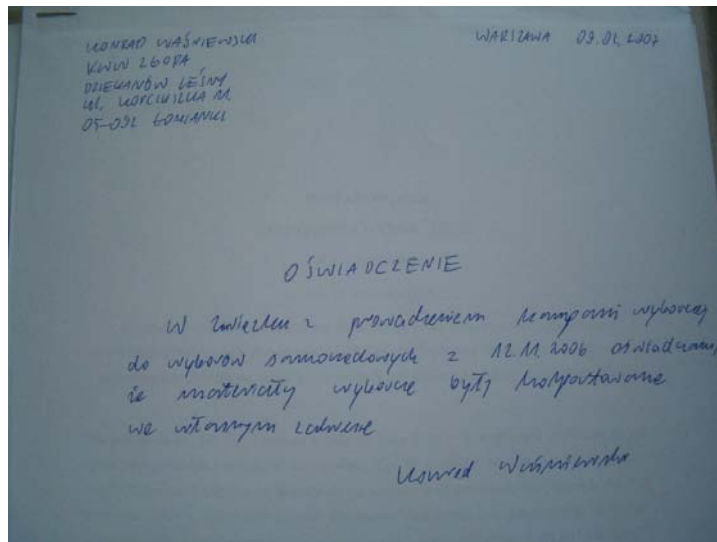
2.3 Niedozwolone darowizny rzeczowe

Zgodnie z prawem jedyną dozwoloną darowizną niepieniężną na rzecz komitetu wyborczego może być nieodpłatne rozpowszechnianie plakatów i ulotek wyborczych przez osoby fizyczne. Oznacza to, że pracownicy komitetu (nawet wolontariusze) powinni podpisać umowę z komitetem i być ubezpieczonymi.

Dojazd na imprezy wyborcze kandydata powinien być doliczony do kosztów wystawiającego go komitetu.

Zauważyliśmy:

- KWW Potrzeba Zmian jako jedyny przedstawił upoważnienie do prowadzonej przez wolontariuszy kampanii wyborczej.
- KWW Zgoda (fot. 3) oraz KWW W. Gocłowski jako jedyni dołączyli do sprawozdania finansowego oświadczenie o kolportażu ulotek we własnym zakresie.

Fot. 3 Oświadczenie Konrada Waśniewskiego

Większość komitetów nie stosowała się jednak do przepisów ordynacji wyborczej zabraniających przyjmowania darowizn, szczególnie powszechnie było używanie sprzętu prywatnego (takiego jak: komputer, telefon, drukarka), a także, jak to mawiali sami kandydaci, „pomoc na zasadzie sąsiedzkiej życzliwości”.

Dodatkowo w przypadku:

- KWW Lepsze Łomianki przedstawicielka tego komitetu przyznała się, że ulotki drukowała z własnej inicjatywy sąsiadka, na dodatek 250 ulotek kandydata B. Pińkowskiego wydrukowanych zostało w firmie, w której pracuje kandydat; oczywiście wszystkie usługi wykonywane były bezpłatnie.
- KWW Potrzeba Zmian nie przedstawił faktury, która opłacałaby kierowcę samochodu reklamującego kandydata tego komitetu.

2.4 Pozostałe nieprawidłowości

- KWW Potrzeba Zmian umieścił reklamę swojego komitetu na gminnej tablicy ogłoszeń.

- KWW Zgoda nie przedstawił w sprawozdaniu faktur, które by opłacały szeroką reklamę komitetu w Biuletynie Łomiankowskim w nr.33 możemy przeczytać „(...) niniejszym deklaruje udział w wyborach na

stanowisko burmistrza Łomianek. W kolejnych numerach pisma przedstawiać będziemy program i wizję rozwoju gminy."

- KWW Łomianki Razem, w przeciwieństwie do komitetu KWW Potrzeba Zmian, nie załączył do sprawozdania fakturę za płyty do których były przyklejone plakaty widniejące na słupach energetycznych.
- Art. 79.9 mówi, iż plakaty, hasła wyborcze oraz urządzenia ogłoszeniowe ustawione dla celów prowadzenia kampanii wyborczej właściwe komitety obowiązane są usunąć w terminie 30 dni po dniu wyborów. Chciałabym zaznaczyć, że wszystkie komitety bardzo dobrze wywiązały się z obowiązku nałożonego przez ten artykuł.
- Art. 79.1 mówi: „Na ścianach budynków, ogrodzeniach, latarniach, urządzeniach energetycznych, telekomunikacyjnych i innych można umieszczać plakaty i hasła wyborcze wyłącznie po uzyskaniu zgody właściciela lub zarządcy nieruchomości”. Uzyskaliśmy informację, że Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A., które są właścicielem słupów napowietrznej linii elektroenergetycznej nie wyraziły zgody na ich zagospodarowanie na potrzeby kampanii wyborczej w Łomiankach. Mimo to zarówno Komitet „Łomianki Razem”, jak i „Potrzeba Zmian” umieszczały tam swoje materiały wyborcze. Komitet „Potrzeba Zmian” zwracał się co prawda z oficjalną prośbą do Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A o udzielenie wymaganej zgody, ale bezskutecznie.
- KWW „Młoda Krew” jako jedyny w sprawozdaniu wyborczym nie uwzględnił opłaty za prowadzenie rachunku mimo, że numer konta został podany, co oznacza, że rachunek bankowy musiał istnieć
- KWW Zgoda dysponuje na łamach Gońca Podwarszawskiego licznymi artykułami, które są czystą kampanią wyborczą - można się z nimi zapoznać także na stronach www:

<http://www.goniecpodwarszawski.pl/news.php?id=33>

<http://www.goniecpodwarszawski.pl/news.php?id=17>

- Ponadto kampanii na rzecz komitetu dopuszcza się także Janusz Zakrzewski, który w swoich artykułach do Gońca Podwarszawskiego pisze m.in.
„ „Komitet Wyborczy „Zgoda” jest bardzo uczulony na dolę i niedolę naszych dziadków i babć, ponieważ liczne ich grono zasila różne spotkania organizowane teraz i w przeszłości. Po wygraniu wyborów gminnych zmienimy priorytety opieki społecznej dla tej doświadczonej grupy naszych współmieszkańców”. W innym artykule dotyczącym młodzieży w tytule możemy przeczytać „Nic o młodzieży bez młodzieży” a w podtytule „ „Zgoda” chce powołać Młodzieżową Radę Gminy w Łomiankach, w którym autor pisze dalej, że jest to „Jeden z punktów programowych Komitetu Wyborczego „Zgoda” ”.
- Dodatkowo KWW Zgoda rozdawała bezpłatny Biuletyn Łomiankowski, z dnia 15.08.2006r, w którym możemy się zapoznać się ze szczegółowym programem KWW Zgoda. Gazetę tę redaguje Koło Ligi Polskich rodzin, w którym redaktorem jest wspomniany już Janusz Zakrzewski. W owym biuletynie możemy m.in przeczytać „ Trzy miesiące temu w „Biuletynie Łomiankowskim” zawiadamialiśmy mieszkańców o podjęciu starań w kierunku powołania Komitetu Wyborczego „Zgoda” ”. Powyższe informację świadczą, iż w tym przypadku zostało co najmniej dwa razy złamane prawo wyborcze dotyczące nie przeprowadzania kampanii komitetu w terminie poprzedzającym jego rejestrację a także koszty drukowania Biuletynu Łomiankowskiego nie zostały uwzględnione w sprawozdaniu wyborczym.
- Chcielibyśmy wyróżnić Komitet KWW Katarzyny K. za uwzględnienie jako jedyny w sprawozdaniu opłaty za pieczętki.

Chcielibyśmy wyróżnić:

- KWW „Łomianki Razem” za uwzględnienie jako jedyny w sprawozdaniu kosztu zrobienia zdjęć do reklam wyborczych
- KWW „Potrzeba Zmian” za przekazanie jako jedyny pozostałych po wyborach środków na organizację charytatywną oraz za to, że jako jedyny uwzględnił w sprawozdaniu zużycie materiałów i energii
- KWW „Zgoda” za uwzględnienie jako jedyny w sprawozdaniu wynagrodzenia za działalność na rzecz komitetu

2.5. Spostrzeżenia mieszkańców i inne

- Wg art. 79.2 „zabrania się umieszczania plakatów i haseł wyborczych na zewnątrz i wewnątrz budynków administracji rządowej i samorządowej oraz sądów[...]”. Tymczasem samochód reklamujący komitet Potrzeba Zmian stał na parkingu przed urzędem miasta i gminy Łomianki.
- Wg art. 79.5 plakaty należy umieszczać w taki sposób, aby można je było usunąć bez powodowania szkód. Natomiast plakat burmistrza Ł. Sokołowskiego został powieszony w miejscu stwarzającym zagrożenie dla ruchu drogowego, a mianowicie został przyczepiony do sygnalizacji drogowej.
- Zastanawia Nas fakt umieszczenia w przychodni Polmo Łomianki, w jednym z gabinetów lekarskich, ulotek kandydata na burmistrza W. Pszczołkowskiego.

3. Kampania wyborcza w liczbach

Schemat wyliczania limitu komitetu wyborczego wystawiającego kandydatów na radnych oraz na burmistrza wygląda następująco (podczas wyborów w 2006 r. nasza gmina była klasyfikowana do miast do 20 tys. ludności):

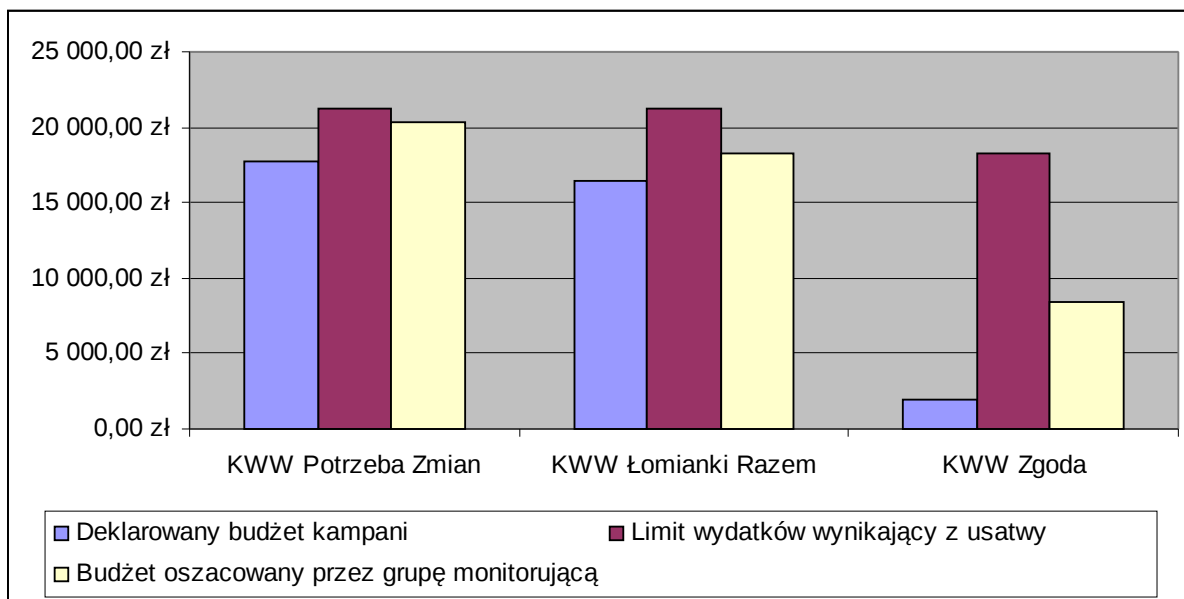
$$(N * 0,50zł) + (L * 750zł)$$

gdzie:

N - liczba ludności na koniec rok poprzedzającego wybory

L - liczba kandydatów na radnego z danego komitetu

Poniżej przedstawiano estymacje dotyczące wydatków komitetów wyborczych na podstawie złożonych do Komisarza Wyborczego sprawozdań finansowych.

4. Podsumowanie

Monitoring finansowania samorządowej kampanii wyborczej miał na celu uświadomić politykom, że podlegają ocenie przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego. To właśnie uczciwość i przejrzystość kampanii wyborczej może być najlepszą wizytówką dobrego rządzenia.

Oczywiście wszystkie rodzaje pomocy kandydatom są wspaniałym przykładem sąsiedzkiej „życzliwości”, jednak kandydaci oraz osoby ich wspomagające muszą sobie zdawać sprawę że wybory rządzą się prawami, których należy przestrzegać już od pierwszych kroków podjętych na rzecz kampanii.

Podjęcie skutecznej walki z korupcją zależy głównie od woli i działań uczestników sceny politycznej. Niekorzystanie z nieewidencjonowanych źródeł finansowania, opublikowanie deklaracji majątkowych Kandydata oraz przedstawienie społeczności sprawozdań finansowych zostanie z pewnością zauważone i docenione przez wyborców.

Zwracamy się również z prośbą do dziennikarzy, by troszczyli się o przejrzystość i zgodność z ustawą drukowanych przez nich artykułów.

Na zakończenie chcielibyśmy podziękować komitetom wyborczym za współpracę i udostępnienie nam wszelkich informacji pomocnych przy naszej pracy.

Kontakt:

Anna Łukaszczyk
 Koło Naukowe Studentów Socjologii
 Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
 tel. 502-398-384